

**ΘΕΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ – Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ - 2000**

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

A.1.1. Να προσδιορίσετε με συντομία το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:
α. εγγύη
β. θίασοι και έρανοι
γ. γραμματικός.

Μονάδες 12

A.1.2. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας την ένδειξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.
α. Οι θήται ήταν ελεύθεροι πολίτες.
β. Οι είλωτες ήταν περιουσία του Σπαρτιατικού κράτους.
γ. Η κύρια διαχωριστική γραμμή στις μεταμυκηναϊκές κοινωνίες ήταν εκείνη που διαχώριζε τους δούλους από τους ελεύθερους.
δ. Οι εξεγέρσεις των δούλων στην αρχαία Ελλάδα ήταν συχνές.

Μονάδες 4

A.1.3. Να απαντήσετε στην ερώτηση.
Ποιοι ασκούσαν τον έλεγχο της διοίκησης και της οικονομικής ζωής στη μυκηναϊκή κοινωνία;

Μονάδες 6

A.1.4. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.
Οι περίοικοι:
α. ήταν Σπαρτιάτες πολίτες
β. ασχολούνταν με τη γεωργία, το εμπόριο και τη βιοτεχνία
γ. γίνονταν θύματα της κρυπτείας
δ. συμμετείχαν στα κοινά συσσίτια.

Μονάδες 3

A.2.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς της **Στήλης Α** και δίπλα σε κάθε αριθμό το γράμμα της **Στήλης Β** που του αντιστοιχεί σωστά (περισσεύουν δύο).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Πλάτων	α. Στοά
2. Κυνικοί	β. Ιατρική Σχολή της Κω
3. Επίκουρος	γ. Λύκειο

4. Ζήνων	δ. Ακαδημία
5. Αριστοτέλης	ε. Μουσείο της Αλεξάνδρειας
	στ. Κήπος
	ζ. Κυνόσαργες

Μονάδες 5

A.2.2. Ποιες αλλαγές επιχείρησε ο 'Άγιος ο Δ' και γιατί απέτυχε η προσπάθειά του;

Μονάδες 12

A.2.3. Πώς συνδεόταν η ενδυμασία με την επαγγελματική και κοινωνική θέση των ατόμων στην αρχαιότητα;

Μονάδες 8

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β1

B.1.1. «Συνοψίζοντας τώρα θέλω να τονίσω ότι ένα μόνο πρώτο και μεσαίο και ύστερο κεφάλαιο υπάρχει σ' όλα αυτά τα πράγματα: μελετημένη αγωγή και μόρφωση ισορροπημένη. Και ισχυρίζομαι πως είναι αυτά που ενεργούν και οδηγούν στην αρετή και στην ευδαιμονία. Τα άλλα τα αγαθά που υπάρχουν στη ζωή, πρόσκαιρα είναι και μικρά και ανάξια λόγου. Έτσι η ευγενική καταγωγή είναι ωραίο πράγμα βέβαια, μα είναι αγαθό προγονικό. Και ο πλούτος είναι κάτι τι πολύτιμο, αλλά της τύχης είναι κτήμα . . . Ενώ η παιδεία αντίθετα είναι το μόνο από τα αγαθά που είναι πράγμα θεϊκό κι αθάνατο». (Πλούταρχος, *Περί παιδων αγωγής*, 8).

Ποιο είναι το ιδεώδες της εκπαίδευσης στην ελληνιστική εποχή σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο;

Μονάδες 15

B.1.2 Ποια σημασία είχε η παιδεία για τους εκτός Ελλάδος Έλληνες κατά τους ελληνιστικούς χρόνους;

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β2

α. Από τα στοιχεία που συνιστούν την πόλη-κράτος ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα δύο σημαντικότερα; Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

Μονάδες 15

β. Ποια σημασία είχε η ίδρυση ιερών και βωμών για την πόλη - κράτος;

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ 2000

ΟΜΑΔΑ Α' ΘΕΜΑ Α1

A.1.1

α. Η εγγύη : Το ιδεώδες της ανατροφής των κοριτσιών στην Αθήνα αλλά και σε πολλές άλλες πόλεις της Ελλάδας ήταν η απουσία κάθε επαφής με το άλλο φύλο, μέχρι την ημέρα που θα παντρεύονταν. Έτσι, ο κανόνας για την επιλογή της νύφης ήταν το συνοικέσιο, στο οποίο σχεδόν πάντα έπαιρναν.....και αποτελούσε βασική προϋπόθεση για τη σύναψη γάμου. (βλ. σχολικό βιβλίο ΟΕΔΒ, σελ. 62)

β. Θίασοι και έρανοι : Ήταν ιδιωτικά σωματεία που οργανώθηκαν από τους κοινωνικά και οικονομικά ασθενέστερους κατά την ελληνοιστική περίοδο και έγιναν χώροι κοινωνικής επαφής με τους δικούς τους κανόνες που υποκαθιστούσαν κατά κάποιον τρόπο, τους θεσμούς της πόλης. Ήταν περισσότερο ενώσεις αλληλοβοήθειας των οικονομικά ανίσχυρων πολιτών για την από κοινού προώθηση των συμφερόντων τους, ασχέτως αν τις περισσότερες φορές αποδεικνύονταν ανίκανες να αντιμετωπίσουν τη δύναμη των πλούσιων αντιπάλων τους.

γ. Γραμματικός : Είναι αυτός που διαδέχεται τον γραμματιστή κατά την ελληνοιστική περίοδο και με σημερινούς όρους περιγράφεται ως φιλόλογος, ειδικευμένος στη διδασκαλία των γραμμάτων. Ο γραμματικός θα διδάξει τη γλώσσα, δηλαδή την αττική διάλεκτο, και την ερμηνεία των ποιητικών κειμένων. Για τις ανάγκες της διδασκαλίας οι γραμματικοί δημιουργούν ανθολογίες από τα ποιητικά έργα των κλασικών. Στις ανθολογίες αυτές οφείλουμε τη διάσωση του μεγαλύτερου μέρους της τραγικής ποίησης.

A.1.2.

- α. ΣΩΣΤΟ
- β. ΣΩΣΤΟ
- γ. ΛΑΘΟΣ
- δ. ΛΑΘΟΣ

A.1.3

Τον έλεγχο, σε μεγάλο βαθμό, όχι μόνο της διοίκησης αλλά και της οικονομικής ζωής ασκούν οι Μυκηναίοι άνακτες.....και οι τελεσταί (γαιοκτήμονες για τα καθήκοντα των οποίων δεν υπάρχουν σαφείς πληροφορίες) (βλ. σχολικό βιβλίο ΟΕΔΒ σελ. 14)

A.1.4.

Η σωστή απάντηση είναι η β

A.2.1.

- 1. δ
- 2. ζ

3. στ
4. α
5. γ

A.2.2.

Ο Άγις Δ' (244-241 π.Χ.) μόλις ανέλαβε το θρόνο έθεσε ως στόχο να επαναφέρει το παλαιό πολίτευμα. Με τη βοήθεια ενός εφόρου πρότεινε και πέτυχε να ψηφιστεί νόμος.....σχέδιο κατέρρευσε με τη δολοφονία του εμπνευστή του. (βλ. σχολικό βιβλίο ΟΕΔΒ σελ. 49)7

A.2.3.

Η επικράτηση συγκεκριμένων κανόνων στην εμφάνιση ανδρών και γυναικών κατά την αρχαιότητα δεν μπορεί να ερμηνευτεί χωρίς αναφορές στις αισθητικές αντιλήψεις αλλά και στις πολιτικές και κοινωνικές επιδιώξεις της αρχαίας ελληνικής.....πέπλος ήταν το ένδυμα της δεύτερης. (βλ. σχολικό βιβλίο ΟΕΔΒ, σελ. 138-139)

ΟΜΑΔΑ Β' ΘΕΜΑ Β1

B.1.1.

Σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο το ιδεώδες της αγωγής είναι μελετημένη αγωγή και μόρφωση ισορροπημένη. Το ιδεώδες της ελληνιστικής εκπαίδευσης είναι το ανθρωπιστικό ιδεώδες της κλασσικής εποχής. Ο τύπος του ανθρώπου στον οποίο η εκπαίδευση αποβλέπει είναι αυτός που θα.....που μπορεί να αποκτήσει το άτομο. (βλ. σχολικό βιβλίο ΟΕΔΒ σελ 82)

B.1.2.

Επειδή η ελληνική γλώσσα και η ελληνική παιδεία αποτελούσαν το βασικό κριτήριο των Πτολεμαίων για την ανάληψη κάποιας υψηλής θέσης, σταδιακά ο κρατικός μηχανισμός και ο στρατός στελεχώθηκαν σε μεγάλο ποσοστό από Έλληνες αποίκους. Η σημασία της παιδείας για τους εκτός Ελλάδος Έλληνες κατά τους ελληνιστικούς χρόνους εκτός από το θέμα της καλλιέργειας, αποσκοπούσε και στο να τους βοηθήσει να διατηρήσουν την ελληνικότητα τους, τα ήθη, τον τρόπο ζωής που ξεχωρίζει τον καλλιεργημένο άνθρωπο από τον αμόρφωτο, τον Έλληνα από τον «βάρβαρο», και παράλληλα να καταλάβουν κάποια αξιόλογη θέση στη διοίκηση του κράτους.

ΘΕΜΑ Β2

α. Τα στοιχεία τα οποία συνιστούν την πόλη-κράτος είναι τέσσερα και είναι επιγραμματικά τα εξής :

- ◆ Οι άνθρωποι
- ◆ Το έδαφος
- ◆ Η ανεξαρτησία και η κυριαρχία
- ◆ Η αυτάρκεια και η ασφάλεια

Οποιαδήποτε δύο κι αν επιλέξουμε θα θεωρηθούν σωστά εφόσον τεκμηριώσουμε την άποψη μας επαρκώς.

Μπορούν να επιλέγουν λοιπόν τα δύο πρώτα.

- 1) Οι άνθρωποι που την αποτελούν, οι οποίοι ζουν μαζί και έχουν την ιδιότητα του πολίτη, δηλαδή κάποιο ρόλο στην πολιτική ζωή. Οι άνθρωποι άλλωστε είναι το ζωντανό στοιχείο της κάθε κοινωνίας και χωρίς τη δυναμική τους παρέμβαση δεν μπορεί να υπάρξει κανένα αποτέλεσμα.
- 2) Το έδαφος το οποίο αποτελείται από το αστικό κέντρο (άστυ), με τους δύο κύριους πόλους της πολιτικής και κοινωνικής ζωής, δηλαδή την αγορά και την ακρόπολη, και από την υπαίθρο (χώρα) με τα κτήματα και τα μεθοριακά ιερά. Ο πολίτης καλείται να υπερασπιστεί το χώρο που βρίσκεται το σπίτι του, που ζουν τα παιδιά του, που είναι θαμμένοι οι πρόγονοί του. Το έδαφος θα φιλοξενήσει την όποια δράση της εκάστοτε κοινωνίας και θα δώσει τις σφειδές για να επιβιώσουν οι άνθρωποι.

β. Η δημιουργία των ιερών του άστεως, της υπαίθρου και ειδικά της μεθορίου, συντέλεσε στην οριοθέτηση του εδάφους της πόλης αλλά και στη νομιμοποίηση της κατοχής του. Αυτό συνέβη ιδιαίτερα με τα ιερά των ηρώων οι οποίοι θεωρήθηκαν ιδρυτές της πόλης. Έτσι, η πόλη απέκτησε ρίζες στο παρελθόν και ενισχύθηκε η συνοχή της.

Επιμέλεια : Αντώνης Κασωτάκης